

„LUPTA FENTRU LUMINĂ“

„LUMINA PRIN LUPTA“

REVISTA LITERARĂ

APARE ODATA PE SEPTĂMANA

DIRECTOR T. H. M. STOENESCU

ABONAMENTUL

Pe un an . . . . . 20 Lei
 Pe 6 luni . . . . . 10 „
 Pe 3 luni . . . . . 5 „

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

12, Strada Bis. Eni, 12 — București.

ANUNCIURILE

Linia pe pagina 16 a 20 b.
 Linia pe pagina 15, 5 b0.

PABLO DOMENICH

(ISTORIE MILITARA)

Dupe povestirea unui martor ocular

de

CARMEN SYLVA

Generalul Don Fernando de Ybarreta, sosind pe drumul Santanderului spre a despresura Bilbao asediat de carliști, se văzu închis în valea păduroasă de la Somorostro, căci colinele de la San Pedro Abanto erau foarte întărite și formau un șir de piedici, ce nu se puteau străbate.

Trebuia cu ori-ce preț să se coprinză acele pozițiuni, de pe care o sută de guri de foc revărsa moartea.

Don Fernando se așezase cu statul major într'o casă arândășească, ale cărei ferestre, zidide în cărămizi, erau pătrunse cu găuri prin care să se poată trage cu pușca. Gloanțele ploau droaiă, ciuruind pereții din afară.

Trupele urcau cu bărbăție la asalt; dar respinse cu putere, se opriau pe loc și se codeau.

— *Senores!* zise generalul, e cu nepuțință; copii se luptă cât pot; dar cad prea mulți; își vor perde curajul; să-i mai în-

suflețim; mă duc sus între dânsii; dacă vreți, mă puteți însoți.

Apoi, apropiându-se de un tânăr Frances, care urmăse statul major:

— D-ta, îi zise el încet pe franțuzește, rămăi aci.

Tânărul se roși până sub rădăcinile părului.

— Fie, fie! înțeleg, reluă generalul surizând. Ești frances în mijlocul Spaniolilor! două popoare vanitoase. Vino cu noi, copilul meu, de oare-ee nu vrei să fii cu minte.

Se aruncă pe cal, dete pintenii și alergă până la capătul unui deluleț inverzit, ce era la întorsătura drumului.

Era un bărbat vesel, de omenie, cu ochii negri blânzi, cu mustața albă cu înădituri, cu cioc franțuzesc, cu obraji rumeni, cu o înfățișare serioasă, cu o vitejie chipeșă prin simplitatea ei.

Comaniile de *cazadores* (vînători) înaintău hotărîte spre șanț unde moartea cădea ca grindina; acolo, ca zăpăciți, se reîntorceau alergând, căutând stânci, arbori, dupe care să se adăpostească; și, apărându-se de lovituri, reîncepeau lupta.

De câte ori trecea câte o nouă trupă,

generalul se înalța în scări, își scotea chi-piul :

— A ! striga el, iată *Cordoba*, trăiască *Cordoba* ! Iată *Mendigorrria*, trăiască *Mendigorrria* ! Să vedem dacă băieții Cordobei au pentru ce să placă fetelor ! Inainte Cordoba ! Inainte Mendigorrria !

Și diavolii de soldați răspundeau : „Trăiască generalul !“

Căzuseră deja două mii de soldați. Cu toate astea, Don Fernando sugea liniștit dintr'o țigară cât toate zilele, scumpă și minunată, pe care o deslîpea de buze numai când îi scutura scrumul cu degetul înmănușat în alb, sau când scotea câte un strigăt rășboinic.

Și cei lalți fumați și dînșii : dar tremurând, cu resuflări întrerupte ; o țigară nu ținea mai mult ca cinci minute, căci gloantele plouau din toate părțile.

Cornistul stetea lângă general, ținându-se c'o mână de cisma dreaptă a lui Don Fernando, iar cu ceea l'altă strîngea cornul de argint, întrebând mereu din ochi pe șeful său, gata a suna un semnal sau altul. Un glonț îl lovi în frunte și căzu în iarbă, fără măcar să suspine.

— *Pobredito* ! (Bietul băiat !) îngână generalul. Aduceți-mi aminte deseară, domnilor, să scriu însumi părinților lui ; am numai viteji împrejurul meu.

Tocmai atunci sosiați soldații regimentului „Havanah“, comandați de locotenent-colonel Don Vicente de la Cueva. Generalul, cum îi zări, se ridică și mai sus în scări și îi întimpină cu un „ura“ pătrunzător, care-i fermecă.

* * *

Don Vicente trecea de viteaz ca un leu. Nu de mult, încă pe când Don Vicente

era căpitan, toate companiile din armata lui Don Fernando se „pronunțară“.

După o zi călduroasă, îi venise căpitanului pofta să se culce și, desbrăcându-se pe jumătate, se întinsese în patul său.

De-odată i se păru că aude un sgomot sub dînsul. Se coborâ repede din odaiă, cu picioarele goale, în cămașă și în pantaloni, legat la cap cu o basma roșie, și își văzu soldații luându-și munițiile și încingându-și centuroanele pe lumina fumurie a torțelor de resină.

Toți înmărmuriră, când văzură pe căpitan că intră fără veste ; numai unul, mai obraznic, înaintă spre dînsul și îi zise amenințător : „Și ce vrei, Don Vicente !“ Dar el, apucând un lemn, lovi în cap pe îndrăsnețul soldat, care căzu la pământ ; apoi c'o voce tunătoare, comandă : „*A las armas* !“ (La arme !)

După ce se consfătuiră c'o privire sfioasă și furișă, se supuseră și luară pușcile.

— Drepti ! Presentați arma ! comandă căpitanul și trecu încet pe dinaintea lor, străpungându-i cu privirea înflăcărată, că le venea să intre în pământ.

— Ar trebui să vă dau pe toți în judecată, zise el ; dar fiind-că v'ați supus, voiți pedepsi numai pe unii, la întâmplare. Unu, doi, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt, nouă, — eși ! numărul zece....., unspre-zece, două-spre-zece. — eși ! numărul două-zece...

Soldații se supuneau, îngălbeniți și aproape morți de frică. Dar pe buzele lui se ivi un zîmbet.

— Aide, *muchados* (băeți), ved că sunteți pe atât de buni la suflet, pe cât sunteți de viteji ; vă iert pe toți : culcați-vă și dormiți !

De-atunci deveni idolul soldaților. A

doua zi dimineata, porneau sa dea asalt unei redute; intre ei era si soldatul pe care 'l lovise si pe care singur il vindecase.

Don Vicente, marunfel si slab, nu bea spirtoase, manca putin, avea picioare delicate, inele pe toate degetele, mustati mici si vapsite negru si era tare in falci, semn de voinicie si hotarire.

* * *

Stia el, generalul, pentru ce aclamase cu atata veselie pe vinatorii „Havanah.“ Ca toate astea, chiar ei, cat erau de viteji, se codeau a trece sanatul. Cei mai mulți din ofiteri cazusera; soldatii, nehotariti, se uita la acel drum al morței, pe care trebuiau sa'l treaca.

— Baieti! Ce v'a apucat? striga un tener, vioiu si bine facut, cu ochii negri scilipitori si ale carui barbete rare se desfaceau in doue.

Era Pablo, Pablo Domenich, despre a carui vitejie mersese vestea in toata ostirea.

— Ce? Ve temeți sa nu ve infierbantați acolo sus?. Aideți! Nu fiți copii!

Si zicand acestea, inainteaza cu hotarire, dar liniștit, isi scoate punga cu tutun, isi face o țigară pe care o pune dupe urechiă, resucește o alta, o aprinde si incepe sa fumeze.

Apoi, privește imprejuru-i. Cei-l'alti se tot codesc. Atunci, el isi arunca pușca la umăr, si cu mainile in buzunar, inainteaza fumand, asa de liniștit ca si cum s'ar fi plimbat, ca si cum ar fi fost vreme de glumă.

Un fior străbătu printre rânduri; toți se cutremurara si scoaseră un „ura“ resunator. Toți se reped dupe densul.

Din verful dealului, generalul se uita cu ochianul la peripețiile luptei; fața îi se înroșește.

— Cine-i acela, care urca singur la asalt? In adevor, fumeaza! Iata ca si cei-l'alti se imbarbateaza; isi reiau aventul; il urmeaza gata de lupta. Mulți mai sunt inca in picioare. Ura! Reduta e luata. Victoria e a noastra! Sa vie aci conducatorul lor!

Adiotantul alearga si revine cu Pablo Domenich, negru inca la fața de praf de iarbă de pușca.

— Iata. baete, primește crucea de onoare!

Pablo saluta cu o înmlădiere si o demnitate spaniolească, tot atat de neschimbat in bucurie ca si printre gloante.

— Ești oare vrăjit, de mergi ast-fel singur la asaltul redutelor?

— Da, domnule general?

Statul major suride,

— Adevărat? Nu se atinge de tine nici un glogț?

Fața generalului luă o expresiune reutăcioasă.

Dar Pablo, foarte serios, scoate din sin o iconiță:

— *Novia* (logodnica) mea mi-a dat'o: glonțul n'are nici o putere asupra'mi.

Toți se uitau cu uimire la acest baiat vioiu si vanjos, cu glasul bland si placut, cu infatigarea vesela, cu buzele subțiri si zvăpăiate sub mustățile-i fine, cu mainile si picioarele mici.

— Prezintă-te, baete, zise generalul, pentru marea-cruce, crucea cu lauri de San Fernando.

De asta-dată Pablo se roși la fața; ochii îi scanteiară, narile i se deschid pândind aproape străvezii, si pieptul i se um-

flă, pe când buzele i se strâng ușor.

Crucea de San Fernando! Trebuie s'o ceară cine-va, și trebuie să dovedească că este demn de dânsa. Se însărcinează atunci un avocat, care îți contestă dreptul d'a o purta, până nu vin chiar șefii tăi să dea dovezi de izbânda ce ai obținut. Acea cruce nu e atârnată numai ca să se vază; ea e cusută pe tunică, spre a fi purtată tot d'auna.

* * *

Câte-va zile în urmă, Domenich stetea în picioare lângă un camarad al său, care pusese o foaie de hârtie pe o tobă ce o ținea între genuchi și cu capul plecat, cu mâna greoaie și neîndemănată scria ceia ce-i dicta el. Pablo nu știa să scrie; îi părea rău, dar și cei-l'alți erau mâhniți, că din pricina asta nu putea să se facă sergent.

Scrisoarea conținea următoarele:

„Dragă Paquito! Cred că ești sănătoasă și petreci bine. Ești sunt bueros. Mi s'a dat crucea de San Fernando. Pentru ce? Nu știu. Generalul m'a întrebat, dacă glonțele nu se ating de mine. Ești i-am aratat iconița ce o am de la tine. Socotesc că dupe patru săptămâni îmi vor da drumul și, dacă nu mă vei uita până atunci, ne vom cununa“.

Te îmbrățișez:

Al tfeu

„Pablo Domenich“

Maî era încă mult până la ziua hotărâtă de Pablo, când fu chemat de comandantul Don Vicente:

— Ascultă, băete, îi zise el; medicul regimentului, știind că ești de treabă și cinstit, ar vrea să te ia vistavoiu la dânsul.

— Domnule Comandant, scăpați-mă, vă rog. Nu pot să slujesc. Sunt de familie bună, și din strămoși am fost tot stăpâni pe la casele noastre. Nu pot să fiu slugă.

— Cum, Domenich! tocmai tu, soldatul cel mai cu minte și cel mai supus din armată, te răsvrătești astă-zî pentru întâia oară? Ia seama, că este tot slujba regelui!

Pablo își mușcă buzele și se îngălbeni la față.

— Fie, domnule Comandant! dacă o voiți D-voastră, mă supui! zise el cu glasul jumătate și cu privirea abătută.

În acea seară chiar, se duse la medicul regimentului și răsucindu-și chipul în mâini:

— Făgăduesc, zise el, că voi sluji cu credință; dar am să vă fac o rugăciune.

— Să vedem, spune.

Medicul regimentului, Don Ramon Etcherbaster, un chirurg distins, era *basc* de origine. Mare, gras și strâns zdravăn în tunică, avea fața colorată; mustățile îi erau albe și zbârlite, ochii cenușii; îi plăcea a-vedea să se lege de slujnicile frumoase de pe la hanuri; era supărăcios, dar bun.

— Sunt harnic și nu mă plâng nici odată de muncă, reluă Pablo încetinel și cu oare-care temere la vorbă. Certăți-mă, ocăriți-mă când veți vrea; dar vă rog să nu ridicați nici odată mâna asupra-mi, nici chiar să mă atingeți, fiind-că... nu știu ce s'ar putea întâmpla.

— Nici nu m'ași gândi măcar să te bat! Cred că o să te porți cum se cade, ca să te am tot-d'auna în nume de bine.

— Am voit numai să vă pui în vedere. Omul nu știe la ce se așteaptă; și ceia ce vă spusei, n'ași putea să sufer nici odată. Veți ține minte, nu e așa?

— Firește, băete! Ești nu mă tem. Mă încrez în tine, aibi și tu încredere în mine.

Pablo eși, serios, și începu slujba cu harnicie și cu cuget bun. Dar, nu maî era vesel; nu maî glumea; nu maî mergea vi-

oî și mlădios, ca mai înainte.

— Ce face Domenich ? întrebasese comandantul.

— O ! mă ține ca în palme ! răspunsesse chirurgul. Nu mai am grije de nimica. Domenich are de toate ; mă chivernisește ca o mamă ; mă lasă să 'l cert, fără să se supere ; e deștept și tăcut ; în sfârșit, e o piatră neprețuită.

— E un erou ! întrerupse comandantul.

Pablo se silea să procure stăpânului său tot felul de mici desfătări, când acesta venea acasă obosețor și supărat de la ambulanță, unde câte un tiner înca viguros își da ultima suflare, de unde câte un tată de familie pleca mutilat pentru tot-d'auna, și sumpărarea lui Don Ramon se schimba adesea în neastâmpăr și în iuțea.

Dar Pablo era tot-d'auna blând și liniștit.

— Astă-seară, Domenich, o să mă întorc la șapte ceasuri ; aibi grije să fie masa gata, am de făcut o operație grea pe ziua de astăzi și voi fi ostenit.

Și, zicând acestea, Don Ramon își îmbracă tunică, o încheie și eși repede.

Pablo avu grije să pregătească cina ; făcu un bifteck cu cartofi ; la șapte ceasuri tot fu gata și un miros pofitor se împrăștia prin odaie. Medicul nu mai sosia. Pablo, mâniat că întârziase, acoperi bucatele, ca să nu serăcească. Ii veni în gând să le lepede și să facă altele ; dar stăpânul său ar fi putut să sosească din minut în minut, flămând, nerăbdător. După o zi lungă de muncă ostenitoare, mai bine să aibă o cină rea, de cât să nu găsească nimic.

Aci ieșia până la usă, aci reintra în odaie. Sunară opt ceasuri, apoi opt și jumătate. Cerul se acoperise cu nori groși, furtunoși, și întunerecul se întinsese re-

pede. În sfârșit, umbra lui Don Ramon apărură în crepuscul, distingându-se de norii negri grămădiți și, cu mersu-și nervos, ca după obicei când era supărat, intră iute, aruncă chipiul într'un colț, se lăsă greu pe singurul scaun ce avea în casă, depărtă luminările și apropie bucatele.

Pablo îi spuse că, fiind de mult gata, trebuie să se fi răcit. Don Ramon părea că nu'l aude ; dar își turna pahar peste pahar, mormăia în potruva soldaților, făcându-și netrebniți ; în potruva stupidei Crucea Roșie și în potruva bandajelor ce erau de nesuferit. Apoi tăcu, și începu să mănânce.

Dar cina, pregătită cu atâta îngrijire, se prăpădise ; carnea se întărise, cartofii erau reci.

— Proaste bucate !..... Bune pentru câini ! repetă doctorul de mai multe ori.

Apoi scuipă bucătura, trânti cu furie farfurile pe jos și trase o palmă lui Pablo.

(Sfârșitul în No. viitor.)

Tradus de

Th. M. Stoescu.

V O R B E

Fluturile, fără să știe, își arde aripelă la focul lămpii ; peștele, fără să știe, se prinde în undiță ; — noi, cu toate acestea, deși știm că dorintele ne duc la nenorocire, ne luăm tot d'auna dupe dănselă.

Prietenia celor răi se deosebește de-a celor buni, ca umbra dimineții de aceia a serei ; cea d'ântei, mare la început, descrește cu încetul ; cea d'a doua, mică la început, merge crescând.

Fugi de omul cel rău, chiar când este deștept și învățat ; șarpele e tot șarpe, chiar când are pe cap o peatră prețioasă.

Femeile au miere pe buze și otravă în inimă.

De ce oare bărbatul inbește femeia ? Când se gândește la dânsa, suferă ; Când o vede, se turbură ; Când o atinge, și pierde mințile ; Când se încrede mai mult într'însa, ea îl înșeală.

Ce bine vede în toate acestea ?

MUNCITORUL

Când noaptea 'ncepe a cădea
Cu-a sa menire-odihnitoare.
Hârșit de-a zilei muncă grea,
Bătut de vânt și ars de soare.
Se 'ntoarce bietul muncitor
Cu pas greoiu, șovăitor.

În al ogrăzei larg cuprins
Ce-î zic și *curte boierească*,
Pentru mulțime stă întins
Ospêțul serii, masă-obștească:
Un blid c'o leacă de fierțură,
Destulă muncă... pentru gură.

Și pântecul îndestulat, —
Căci pentru pântec lupta-î mare —
Pornește-acasă c'a scăpat
De-o grijă, grea la cel ce n'are.
Nu-î pasă de cea zi de mâini,
La *curte*'s banî, la densusul mâini.

Dar are soață și copii,
Sunt guri ce-acasă-î cer mâncare, —
Bolnavă ea și ei gălbii
Și costelivi, de lipsă mare.
Atunci în loc de rugăciune
Blestemă, —plin d'amărăciune.

Adoarme dus, buștean uitat.
În zori, cocoșul îl deșteaptă.
Același traiu de reluat,
Aceleași chinuri îl așteaptă,
Căci câte-ar vrea cea zi de mâini,
El n'are de cât două mâini.

Rădulescu-Niger.

UNA-ALTA

Nicușor învâța la școală; dar tată-seu fiind mai în toate serile ocupat la... club, nu'l întreba nicî o-dată cum merge cu lecțiile. O-dată, se hotără înșfârșit să'l examineze:

— Aî învățat cel puțin să numeri? îl întrebă el.

— Da, tată.

— Să vedem!

— Una, două, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt, nouă, zece, as, valet, damă, rigă...

* * *

Între doi *monșeri*:

— Am rămas înfiu... 'Mi-am vândut tot la *haine vechi*, tot, tot...

— Cum? Nu 'ți-a mai rămas nimic ne-trebuincios ce ai putea să mai vinzi?

— Ba da: pofta de mâncare!

* * *

Un hoț, e dus înaintea procurorului:

— Aî furat un ceasornic; îi zise acesta restit.

— Bine-am făcut! răspunse hoțul.

— Aî mai furat o blană și un revolver.

— Bine-am făcut!

— Aî mai furat, tâlharule, cinci-zece de napoleonî în aur!

— Foarte bine am făcut, d-le Procuror

— Atunci, ce rău aî făcut?...

— Am făcut rău c'am lăsat să mă prinză

* * *

Un general inspecta într'o zi un regiment de dorobanți și găvind soldații într'o stare de dobitocie exemplară, se adresă cu asprime căpitanului unei companii:

— Cum se poate d-le căpitan, o ast-fel de îndărătnicie?

— Ce să le fac, d-le general? răspunse căpitanul, noi ne batem destul capul cu dânsii,—dacă sunt proști ca lemnul, a cui e vina?

— Astea sunt scuze, urmă generalul și mai aspru.

— D-le general, nu ne inculpați pe noi. Voi să vă probez cele ce-am zis. Ascultați să vedeți înși-vă.

Căpitanul comandă *drepti*, și toți soldații se îndreptară ca niște fuse.

— Ascultați! le strigă căpitanul: *dumnealui este d-nul general... cutare*. Ziceți și voi ca mine, *d-lui este d-nul general... cutare!*

Și toți soldații repetară în cor după dânsul:

— *Dumnealui este d-nul general... cutare.*

— Acum, urmă căpitanul, adresându-se unui soldat, ești tu, măi, din front și spune-mi cine este d-lui?..

— Trăiți, d-n căpitan, nu putem ști!

Zetta.

REVISTA MILITARA

Despre indemnitațile de misie în armată.

În fie-care an, de obicei în lunele Iunie și Iulie, regimentele de călărași trimit oficerii prin județele care aparțin regimentului, pentru ca aceștia, dimpreună cu veterinarul județului și subprefectul plășei, să facă clasarea cailor trecuți pe tabloul de recensământ, conform legii de rechiziții militare din anul 1877.

Această comisiune nu și poate termina operațiunile de cât cel mai puțin într'o lună și jumătate. Pentru transportul prin toate comunele din județ se dă de stat o sumă de 200 lei.

Cu această mică sumă nu se poate angaja trăsura care să transporte comisiunea în tot județul, ast-fel că membrii ei sunt nevoiți, de multe ori, a pune din solda lor încă 100 — 150 lei, pentru a se putea face transportul în județ.

Nu vorbesc de întreaga comisiune, căci atât medicul-veterinar, cât și subprefectul, au mici diurne pentru transporturi, ci numai de oficerul, membru al acelei comisiuni, care, nu numai că nu primește indemnitatea de misie reglementară, dar este încă nevoit a și da și solda sa tot în aceste servicii.

La art. 3 din decizia Ministerială No. 52 din anul 1886 se prevede că în cercetări sau alte însărcinări de misiuni, care impun deplasări în regiunea corpului de trupă, din care fac parte, oficerii au drept la indemnitatea de misie. — Pe baza dreptului ce isvorăște din acest articol, care e esplicarea art. 68, din regulamentul de administrație, oficerii au cerut să li se dea indemnitatea de misie pentru timpul întrebuițat în acest serviciu; dar nu li s'au aprobat cererea.

Această însărcinare dată oficerului, este tocmai cea prevăzută în decizia de care vorbim și, prin urmare, ar trebui plătită. — Oficerul, în lucrarea ce i se încredințează, umblând din comună în comună, este espus la mulțime de cheltueli, ca: masă, casă și

îmbrăcămintea degradată, mai plătind apoși, și pentru transport, căci suma de 200 de lei ce se dă, nu se ajunge.

Pentru a scuti pe ofițer de niște asemenea cheltueli, ar fi bine, și chiar regulamentar, a li se da și lor indemnitați de misie sași, cel puțin, a se aproba ca în loc de 200 lei, să li se acorde 400 lei, sumă ce ar ajunge pentru transport și alte cheltueli ce e nevoit să facă ofițerul.

Și fiind că este vorba de indemnitați de misie, credem că s'ar cuveni ca asemenea indemnitați să se acorde și acelor din oficerii care sunt chemați ca martori înaintea tribunalelor militare.

S'au văzut oficeri, care, pentru a da oarecare informațiuni, sau a depune ca martori în diferite procese, să fie citați de câte 2—3 ori pe la consiliile de resboi, cu care ocaziuni, oficerul a fost nevoit să facă cheltueli, care negreșit nu le-ar fi întâmpinat dacă nu ar fi fost chemat.

Citarea oficerilor ca martori înaintea tribunalelor militare, fiind făcută în scop de a lumina instrucția, asupra unor puncte din proces, și, prin urmare, în interesul serviciului, credem că ar fi bine ca, și în asemenea cazuri, să li se dea indemnitați de misie.

Sub-locot. Constantin P. Samurianu.

CURRENTUL GREC LA RUȘI

(Urmare)

Cei mai renumiți profesori ai academiei slavono-greco-latine din Mosqua, precum și ai *academiilor grecești* domnești din Iași și București, au fost doi frați: *Ioanniciu* și *Sofionii Lichudi*, cari pot fi numiți adevărate ilustrațiuni prin știința, scrierile, activitatea lor extraordinară, pe care au desfășurat-o în timp îndelungat în Grecia, România, Rusia...

Acești frați își trăgeau origina din o veche familie nobilă bizantină, ei erau profesori. Educația și instrucția superioară și-au făcut-o în *Veneția*, unde au studiat theolo-

gia și filosofia, și au frecventat timp de nouă ani universitatea din *Patavia*, de unde și-au luat și titlurile de doctori. La anul 1670 au fost chirotoniți în preoți. În fine au fost numiți profesori în mai multe locuri din imperiul otoman. Voină a trece în Rusia, spre a răspândi și acolo cultura elenă, și mergând prin Polonia au fost împedicați de *Ioan Sobiesky*, regele *Poloniei*, și duși cu dânsul în lagărul său la luarea *Chotinului*, pe la an. 1684. Probabil că acești frați au fost cunoscuți și de *Dositheu*, renumit *mitropolit al Moldovei*, mai ales că dânsii au fost puși înadins d'a discuta cu iesuiții asupra dogmelor, cari separă orthodoxismul de papism. La 26 Octombrie acel an, ajungând *Sobiesky* la *Liov* (*Lemberg*), au fost provocați d'a discuta din nou aceleași chestiuni cu renumitul iesuit *Rutcas*. D'aci li s'a permis d'a trece în Rusia. Acești frați *Lichuzi* au fost și prin *Transilvania*, recomandați de *Serban Cantacuzin*, domnul *Valachiei*. În *Transilvania* au stat câte-va luni, unde au discutat cu profesorii academiei chestiuni theologice. Aprigi apărători ai orthodoxismului, profesori renumiți și oratori eclesiastici prin eselență, au combătut în toată viața lor violența propagandei papale și protestante, cari voiau a se încuiba între *români*. Trecând din *Liov* în Rusia, după ce au fost liberați de *Sobiesky*, acești apostoli neobosiți ai științei au înființat cea întâia școală greacă din *Mosqua*. Intrigile cu timpul i-au făcut să părăsească Rusia, și ambii au venit în *Moldova* și *Valachia*, unde au predicat orthodoxismul, și voeau a răspândi grecismul între *români*. Dar la an. 1691 au trecut iarăși în Rusia, unde și-au continuat profesoratul. Putem presupune, că, pe lângă că erau predicatori în bisericile *române*, au fost și profesori, pentru că aceasta le era ocupația de predilecție, și, prin aceasta numai, au putut să și răspândească ideile lor de greceitate. Ambii frați au compus vr'o 33 opere și care sunt de un mare interes theologico-științific și pentru *români*, de oare-ce discuțiile, pe cari le-au avut acești frați, au avut loc pe terenul unde treceau și trăiau

români. Frații *Lichuzi* au scris în grecește și latinește, au făcut mai multe traduceri din grecește în slavonește. Interesul *românilor*, respectiv de frați *Lichuzi*, ar fi d'a li se studia scrierile și a extrage din ele faptele, ce ar avea raport la limba *română* din acel timp. 1).

Frații *Ioanniciu* și *Sofroniu Lichudi* au fost primii profesori ai academiei din *Mosqua*, după ce au dobândit diplomele de doctori de la universitățile din *Veneția* și *Padua*, unde au studiat, și după ce au fost profesori și predicatori, înainte d'a sosi la *Mosqua*, în felurite locuri ale *Greciei*. La an. 1685 dânsii au început profesoratul în academia din *Mosqua*, care academie avea local la început în mănăstirea «*Zaiconospas-sky*», numindu-se «școlile din *Zaiconospas-sky*». În timp de 8 ani dânsii au predat, în limba greacă și în cea latină, gramatica, poetica, retorica, logica, fizica. Pentru toate aceste științe dânsii au lăsat manuale, cari se păstrează în biblioteca academiei de *Mosqua*. Din acele manuale se vede, că *Lichuzii* au posedat o instrucție vastă; această instrucție avea caracter *scholastic*; autoritate principală în rhetorică, logică, fizică era *Aristotel*. Dar *Lichuzii* nu imitău întocmai pe *Aristotel*, ci aspira să devină independenți în cercetări... Predarea fraților *Lichuzi* s'a întrerupt în academie la an. 1694, când *Dositheu*, renumit *patriarch de Ierusalim*, aflând că dânsii au început a preda în academie limba latină, a cerut depărtarea lor din academie... Un timp oare care *Lichuzii* se ocupa în tipografie, și pe urmă au trecut la *Novgorod*, unde au fost profesori timp de șase ani la școala slavono-greco-latină, înființată de mitropolitul *Iob*, traducând în același timp cărți din limbile greacă și latină în cea slavonă. *Sofroniu Lichud* în urmă a avut ocaziunea să predea din nou în academia din *Mosqua*. Frații *Lichuzi* au predat cu ast-fel de succes în academie, încât, în scurt timp, au lăsat elevi foarte buni după dânsii, cari au și continuat profesoratul în a-

1). *Const. Erbiceanu*, „*Revista Teologică*“, Iași, 1885, No. 33, pag. 264.

cademie. Atât în timpul fraților Lichudi, cât și sub urmașii lor, predarea studiilor în academia de Mosqua să făcea în *limba greacă* mai ales, dar de la an. 1701 a început să se face în limba latină... *Precum rușii au primit christianismul de la greci, tot așa literatura rusă a avut caracter grec, sau, mai bine zis, byzantin. Inriurirea greacă sau byzantină asupra literaturii ruse a continuat în cursul periodului vechiu, adică de la creștinarea Rusiei până la căderea Constantinopolului (an. 988—1453). Literatura rusă a fost oare-cum continuarea literaturii byzantine.* Această literatură byzantină cuprinde periodul de la Iustinian până la căderea Constantinopolului (529—1453), fiind continuarea literaturii creștine din secolii primitivi ai bisericii creștine, și tot o dată continuatoarea, sau, mai bine zis, moștenitoare a culturii antice greco-romane... 2)

La an. 1681, Theodor III, țarul Moscovei, a trimis la Constantinopol pe două persoane, anume Ciricov și Voznitzin, pentru a dispune pe sultanul otoman d'a confirma tratatul de pace între Rusia și chanul din Crimeea. Intre altele acestor doi ruși li s'a dat însărcinarea d'a cere profesori pentru academia din Mosqua de la patriarhul ecumenic grec din Constantinopol. Insa Ciricov, murind curând în Constantinopol, a fost numit în postul de ambasador plenipotențiar Procopiū Voznitzin, carele s'a și adresat atunci către patriarhul din Constantinopol, Alexandria, Antiochia d'a se trimitte la academia din Mosqua profesori buni în toate privințele. Tot în același timp Ioachim, patriarh de Mosqua, a însărcinat pe Meletiu, ierodiacon grec din Mosqua, d'a scri tot în acest sens lui Dositheu, patriarh de Ierusalim. Țarul Theodor III s'a grăbit în același timp d'a acorda academiei mai multe drepturi și privilegii, imitând pe imperatorii greci, cari protegeau instrucțiunea, și pe Paisiū, patriarh d'Alexandria, și Macariū, patriarh de Antiochia, cari au bine-cuvên-

tat înființarea școlii slavono-greco-latine din Mosqua la an. 1668... În timpul când Procopiū Voznitzin era la Constantinopol, adică la an, 1683, au sosit acolo din Veneția doi greci învățați, frații ieromonahi Ionnicu și Sofroniū Lichudi. Scopul sosirii lor a fost vizitarea patriei strămoșilor lor și primirea bine-cuvântării de la patriarhul orientali pentru a ocupa funcțiile de profesori și predicatori în orient. Patriarhul le-au propus acestor frați plecarea în Rusia, după cererea țarului, și ambii frați au consimțit la aceasta. Stima pentru marele ostenele ale acestor semănători ai științei pe terenul rusesc, reclamă a spune ceva despre origina și activitatea preliminară la sudul Europei.

(Va urma)

George P. Samurianu.

1). Domniile lui Matheiu Basarab și Vasile Lupu sunt caracterizate, în privința culturii, prin un eveniment însemnat:—*Introducerea limbii române în serviciul bisericesc, în locul celei slavone, care predomina atât în biserică, cât și în stat...* Vasile Lupu, fiind înconjurat de greci, în tot decursul demniei sale, și închinând un număr mare de mănăstiri către locurile sfinte din răsărit, face această închinare și cu mănăstirea Trei ierarchi din Iași, care intrând în stăpânirea grecilor, școla lui Vasile Lupu d'aci este în curând grecoizată; profesorii slavoni sunt înlăturați și înlocuiți cu profesorii greci, din cari primul a fost *Paisiū Ligariu*. După el sunt menționați ca profesori greci în Iași, încă: *Nicolae Keramevs*, mort în Iași la 1672, *Theodor Trapezuntul*, carele dăscălesce în Iași până la anul 1695, și *Ieremia Cacavela*, dascăl la academia domnească în 1699, cu toți deci înainte de începutul epocii fanariote. Predominarea elementului grecesc, care se observă în viața politică și socială la Români, se întindea și asupra vieții lor intelectuale, amenințând cu o totală coplesire elementul românesc... Eță și starea de cultură a românilor și în timpul fanariților. Elementele grecesci, sporind mereu în țările române, contribuiau la grecoizarea clasei populului, cu cari veneau în atingere, adică a acelei boarești. Din contra, țeranul, lipsit de cultură și în atingere mult mai mică cu elementele străine, rămânea ferit de ele. Grecoizarea se introducea mai ales pe două căi: aceea a bisericii, și aceea a modei.

1). *Porfiriev*. „Istoria literaturii ruse“, Cazan, 1876, part. 1, pag. 145—146, 149, 496—497, (în rusește).

CIOCOII VECHI ȘI NOUI

S A U

CE NAȘTE DIN PISICA ȘOARECÎ MĂNÂNCĂ

ROMAN ORIGINAL

de

Nicolae M. Philimon

(Urmare)

Sala teatrului, propriu zisă, avea trei rânduri de loji tapetate cu postav roș, și împodobite cu perdele de chembrică cu ciucuri albi. La dreapta era o sofa îmbrăcată cu catifea roșie pe care ședea Domnitorul, iar mijlocul sălii era acoperit cu lavite căptușite tot cu postav roșiu. Seena se deosebia de restul sălii printr'o cortină pe care era desemnat Apollon ținând o lăcră pe genunchi. Intr'un spațiu mic ce despărțea scena de public, erau o mulțime de scaune și pupitre ¹⁾ destinate pentru muzicanți ce compuneau orchestra de pe atunci. Iluminația era în adevăr curioasă, căci în loc de lampadariu și lampe, teatrul era peste tot iluminat cu luminări de seș puse în șesnice de tunichea, spânzurate în jurul sălii ²⁾. Prețul intrării era regulat în modul acesta: Lojile de mijloc se plăteau câte un galben, și erau lăasate pe seama boerilor celor mari, a consulilor și altor persoane de distincțiune: lojile de jos și cele de

¹⁾ Băngi mici pe care pun artiștii notele în timpul executării. Această numire mai servă și spre a demonstra gradul de perfecțiune al artistului de ori ce instrument.

²⁾ În timpul Domniei lui Grigore Vodă Ghica, trecând pe la noi Marchisul de Ribopiers Elciul Rusiei la Constantinopol; Domnitorul luă măsură spre a-i face o primire mai distinctă. Ast-fel dar între alte tratamente ce-i făcu, îl invită și la un bal public dat în onoarea lui. Marchisul se duse la bal mai mult ca să observe gradul de civilizațiune al societății noastre; dar mătăsarile, șalurile și mai cu seamă diamantele ce văzu la damele române, îl surprinse; căci numai diadema, cercei și ghiordanul Coconei Z*** M*** costa peste un milion. Din întâmplare Marchisul își aruncă privirea și asupra iluminăției sălii, și văzu cu destulă surprindere că era iluminată cu luminări de seș. A doua zi venind la curte și fiind întreat de către Domnitorul, de a petrecut bine sa-nu. Marchisul răspunde, că luxul cocónelor noastre este egal cu al nobleței din Petersburg, numai un lucru nu-mă a plăcut, zise el Domnitorului.

— Ce lucru? întrebă Vodă Ghica cu nerăbdare.

— Luminările cele de seș, al căroră fum strica aerul sălii.

— Cât despre aceasta, ai dreptate archon Marchis; dar la noi numai Domnul are voie să arză luminări de ceară. cei alți ca să arză de seș.

la al treilea rând se plăteau cu lei zece, și erau comune pentru toți; cei ce voiau a le închiria; iar parterul se plătea câte trei lei de fie-care persoană.

La opt Septembrie 1818, pe fațada teatrului despre care vorbirăm, era lipit un afiș scris în limba grecească, și tipărit în tipografia boerilor Clinceni. Acest afiș anunța înaltei nobilimi și respectabilului public de pe atunci, că în seara acelei zile era să văză opera italiana în Algir de compositorul Ioachim Rossini.

Această operă fiind anunțată de mai multe ori și încă norepresentată, ațitase foarte mult dorința publicului de a o vedea. Amatorii dar de theatru veniseră cu două ore înaintea deschiderii teatrului, spre a-și cumpăra biletele de intrare; și ca să fugă de uritul ce priceinuește așteptarea, unii se plimbau formând mici grupe și discutând despre diferite cestiuni de care se interesa; iar alții formaseră un mare cerc împrejurul afișului, și comentau musica și intriga piesei sum se pricepeau. — „E trugedie ziceau unii. — „Ba este comedie, răspundeau alții, afară de că-i-va învățați, cari laudând cuvintele „drama giocosa“ în simț material, afirrau cu aroganță că nu este nici tragediă, nici comedă, ci jalnică priveșițe cu jocuri și cântece!...

În timpul când se petrecea toate acestea, pe piața și înaintea teatrului, se deschise o ușă și se văzu capul cel pleșuv și fața cea galbenă și rece a neamțului casier. Privitorii ce până aci așteptau liniștiți, cum văzură pe casier, năvăliră toți de odată începură a cere biletele cu un sgomot foarte mare.

Neamțul însă își vindea marfa sa cu sânge rece și după regulă, fără a se turbura cât de puțin de cererile ce i se adresa în numele celor mai mari boieri ai țerei; dar când auzi strigând:— „Loja marelui Postelnic Andronache Tusluc“ taie numai de cât biletul și-l dete cu atâta grăbire, în cât era aproape să ceară costul ei.

În fine pe la șapte ore și jumătate după amiază, porțile teatrului se deschiseră: publicul începu a intra în lăuntru salutat cu *tenenele* de arnăuții ce formau garda de onoare, și în puțin timp lojele și parterul se umplură de privitori.

Directorul teatrului, fiind înștiințat la timp, că în acea seară era să vie și Domnitorul împreună cu toate *ecpaiaoa* sa (suitsa sa), osebît de alte înfrumusețări de ocazie ce făcu, dete ordin a se ilumina teatrul cu lumînări de ceară, care de și producea o lumină foarte slabă, era însă de ajuns, ca să facă a scânteia în mii de culori diamantele și alte petre nestimate grămădite pe cerceii, *fuliile* și *ghiordanele* coacnelor.

Intr'una din lojile curții, sta Beizadea Costache Caragea împreună cu doi fanarioți și cu Hatmanul Cărăbuș, favoritul și neseeparabilul său amic. Acest frumos și libertin principe privia prin toate lojile ca să găsească vre o frumusețe necunoscută încă de dînsul, spre a o face victimă plăcerilor sale. După ce făcu un gir de privire peste tot teatrul, ochii lui rămaseră înfipti asupra unei june femei, care pe lângă o rară frumusețe și eleganță, avea și un costum din cele mai la modă și mai bogate. Ea era îmbrăcată cu o rochie de catifea pătlăginie cu peptii rădicați, și cu mânecile strimte după moda de atunci. Mijlocul îl avea încoșat cu un colan țesut în fir *sîrmă*¹⁾; iar în mijlocul peptului avea o mare floare de diamant, care fiind pusă pe rochia cea de culoare închisă, strălucea cu mai multă tărie. Gâtul ei era acoperit cu simiset de blonduri de Olanda și cu un ghiordan (coliet) de smaragde și safire; în urechile sale cele delicate erau atârnați niște cercei de diamant mari și strălucitori; pe cap avea un fes alb de Tripoli, legat împrejur cu o *sanguliă* albă cusută cu mătase și fir, ale căreia extremități forma un frumos nod în care erau înfipte două flori de diamant.

După ce Beizadea o privi cu multă luare aminte, se întoarse către Hatmanul Cărăbuș și îi zise:

- „Costache?”
- „Auz măriia ta.”
- „Cunoști tu pe cucoana aceea?”
- „Care măriia ta?”

— „Aceia care șeade în loja de lângă a Contului Prusienesc.”

¹⁾ Flori de diamante sau brilante.

²⁾ Fir de cel mai bun.

Cărăbuș privi cu luare aminte locul indicat, apoi răspunse cu mare liniște:

- „O cunosc Măriia ta.”
- „Cine este, spune-mi?”
- „Este fata lui Michale Ciohodarul.”

— „Să vedem, pare că mi aduc aminte; cum ai zis?... fata lui...?”

— „Fata lui Mihale Ciohodarul din Izvor, și acum, țitoare a Postelnicului Andronache Tusluc.

— „Da, da! imi aduc aminte, o cunosc.”

— „Veți fi voind poate să o vizitezi, adaoase Cărăbuș cu acel interes, ce mișcă pe toți junii cei demoralizați, când li se presintă noii ocașuni de desmerdări simfuale.”

— „Ți-am zis că o cunosc și credeam că înțelegi noima acestui cuvânt laconicesc.

Pe când se petrecea acest discurs între beizadea și favoritul său, *Seleam Ceaușul* curții domnești intră în teatru și anunță venirea Domnitorului.

Vestea aceasta făcu să se nască un freamăt în tot publicul, carele aștepta venirea principelui cu acea nerăbdare și curiozitate proprie mulțimei și gloatelor societății.

În fine principele intră în teatru cu aerul său de mărire, pe care fanarioții știu foarte bine a-l imita. Publicul strigă de trei ori: Să trăiască Măriia Sa! apoi se liniști.

Represintarea începu prin frumoasa uvertură, scrisă de celebrul Rosini în momente de o fericită inspirațiune, și merse înainte până la faimosul terțet din care se formează finalul primului act, după a căruia terminare cortina se lăsă, iar publicul din parter și chiar din loji eși afară ca să se răcorească.

După o mică pauză, clopoțelul dete semnalul începerii actului al doilea. Spectatorii se așezară pe la locurile lor și se puseră a asculta cu mare atențiune frumoasele melodii ce se eoprint și în acest act; dar pe când represintația ajunsese la scena în care Mustafa Deiul Algirului trimite pe sclavul Lindoro să cheme pe Isabela; iar lui Thadeo Caimăcamul său, îi zise că pe dată ce se va presinta frumoasa străină și îl va auzi strînutând de trei ori, să iasă afară.

Pe acest timp doi Condicari de divan ce

ședeau pe o laviță și ascultați opera, începură a vorbi între dânsii și a rîde ca niște nebuni.

— „Este curios dar foarte adevărat, zise leșinând de rîs unul dintre cei doi Condicari, adresându-se către cel-l'alt.“

— „Despre ce este vorba, răspuse cel întrebă zîmbind fără să se știe pentru ce?“

— „Privește te rog mai cu băgare de seamă la cea ce se petrece pe scenă, și vei vedea că seamănă ca două picături de apă cu cea ce se petrece în casa Postelnicului Andronache Tuzluc.“

— „Și ce se petrece în casa aceluî boier?“

— „Lucruri mari nenișorule, gugumăni ne mai auzite! Vezi pe cocoana acea care șade în loja de lângă Eleiul Prusiei? uită-te bine la dînsa; vezi cât e de gătită: diamntele și rubinele sunt aruncate pe dînsa cu lopata, parcă e brezaie, său teleloaică.“

— „Ei bine, o vîz.“

— „Acea femeie este țitoarea Postelnicului Andronache Tuzluc.“

— „Bravo. E frumoasă de minune.“

— „Așa este precum zici, dar eî unul m'ași lipsi de asemenea frumusețe și fericire.“

— „Da de ce, beî-mu?“

— „Pentru că l'a lăsat în sapă de lemn; l'a făcut să și vînză două moșii pân'acum, și mult puțin ceî a mai rămas, o să se strige mâine poi-măine la mezat de către datornici.“

— „Sârmanul om! poate că l' o fi iubind, și dragostea ametește pe om.“

— „Ași! numai crede, nu l' iubește de loc; și pentru mai mare ocară a bietului om, s'a îndrăgit cu vâtaful lui de curte, și i' toacă starea fără muștrare de cuget.“

— „Ciudat lucru! Dar ia spune-mi, cine este acel vîtaf de curte?“

— „Este un oare-care Dinu Păturică, un o-pincar de la Sécueni, și un șiret de n'are pe-rechie.“

— „Dar bine, măi frate, cum s'a alăturat el pe lângă Postelnicul?“

— „A venit în curtea lui cu picioarele goale și trențaros; bietul om i s'a făcut milă de dînsul, l'a îmbrăcat, l'a dat la șoală să învețe carte

grecească, l'a boierit și l'a pus în *husmet*; iar el drept mulțumire pentru toate aceste pîrintești faceri de bine, îi mînăncă starea și și bate joc de cîntea lui.

— „Curios lucru! Dar bine, nu s'a găsit cine-va să i' deschiză ochii, și să l' scape de această prăpastie spăimîntătoare?“

— „Nu știu zău; știu însă că eî unul de a și fi dintre cei mai de aproape prieteni ai lui, tot n'ași cuteza să i' dau sfat în *madeaoa* aceea.“

— „Și de ce să nu i' faci acest bine?“

— „Pentru că m'ași învrăjbi cu dînsul.“

— „Nu înțeleg nimic.“

— „Ascultă măi, frate: Omul dacă apucă să cază la o patimă oare-care, poate să l' sfătuiască toată lumea, chiar Dumnezeu de ar veni și i-ar zice să și vie în simțiri, el nu l' ar asculta, ci va merge înainte, pînă ce va da în prăpastie.

Un mic șgomot ce venia despre ușa teatrului, dete ocaziune unuia din spectatorii a se rădica după laviță, și a privi în partea în care se aflară cei doi Condicari. Acel om era Postelnicului Andronache Tuzluc: el auzise tot ce se vorbise de dînsul, și voind să cunoască mai bine pe cele două persoane, ce se ocupă de trebile sale, se servi de acea ocaziune, ca să i' poată privi în față.

CAPITOLUL XXIII.

Slugile Boerești

Pe cînd floarea societății din București petrecea în sala teatrului ascultînd muzica lui Rosini, și privind magnificul fost al lui Caragia și al copiilor sîi; într'o cameră alături cu sala teatrului erau adunate toate slugile boerești și așteptau acolo eșirea boiorilor din teatru, ca să le ajute a se sui în butei și a i' duce pe la casele lor.

Camera aceasta era foarte spațioasă și mobilată cu paturi de lemn învelite cu rogojini. Un mangal de aramă plin cu cărbuni aprinși sluja de încălzit, și un felinar cu patru lumînări spînzurate în mijlocul casei, procura lumina trebuincioasă.

Între slugi există de mult timp un fel de

ierarchie întocmai ca cea din casele boierilor: boier este Marele Ban, tot boier este și Pitarul și Șetrarul; dar Banul și cei de seama lui șed la masă cu Vodă, pe când boierinașii cei mici tremur de frig prin sêli sau aprind ciubuce boierilor celor mari.

Feciorii de pe la boierii cei mari plecând de la această regulă de distincțiune, ocupau în patrii locurile cele mai bune, iar cei-l'alți ședeau unul lângă altul înghesuși ca sardele în butoaie.

Feciorul Banului X*** după ce umplu ciubucul stăpânului sêu și se înfășură în giubeaua îmblănită cu samur tot a stăpânului sêu, se trânti în pat cu nepăsare și se puse a fuma ca un Cadiu. Feciorul Vornicesei G*** întoarse moluteaua stăpânesei pe dos și se îmbracă cu dânsa, apoi dupe ce făcu un fel de pernă din șalul și sanguliile ei cele de mare preț, puse capul pe dânsese și se lăsă în brațele somnului. Câți-va din feciorii, ca să gonească uritul, începură a juca cărți pe fundul ișlicului Marelui Clucer T***, iar cei-l'alți rămaseră cât-va timp într'un fel de nemișcare amestecată cu o ușoară somnolență.

Ioniță, — ast-fel se numia feciorul Banului X***—terminând fumarea ciubucului, tuși de două trei ori cu ifos boieresc, apoi zise celor l'alți.

— „Știți una băeți? mie'mi e sete; cine face cinste?“

— „Eū, răspuse unul dintre feciorii.“

— „Bravo Dumitrache, bravo! ai semne de procopseală, adaose Ioniță vesel pentru aprobarea propunerii sale.“

— „Are dreptate să facă cinste, zise un alt fecior cu aer de gelozie învederată.“

— „Da de ce?“

— „E! E! Să străiască stăpână-sa și cocoul Costache...“

— „Și de ce să trăiască, spune-ne și nouă?“

— „Petru că Dumitrache al dumneavoastră; Dumitrache al cu cinstea, este mijlocitorul lor, dar o să spargă dracu opincile, și par'că vîz pe Dumitrăchița al dumneavoastră bătut la *falangă* sau sdrobit cu *topuzul*.“

— „Și de unde ști toate acestea? întrebă Ioniță.“

— „Mă întrebi de unde știu? E! e! băieți. Eū știu tot ce se vorbește pân casele boiereși; cunosc chiar cele mai ascunse sfaturi ale boierilor.“

— „Dar bine cum le afli toate acestea?“

— „Asta este *uschiuțarlăcul* meu.“

— „Spune-ne și nouă cum faci tu de afli toate tainele boierești?“

— „Cât despre casa stăpănu-meū, știu tot ce se petrece într'êusa, căci cum vine câte un boier străin sau alt cine-va, eū intru după dânsul și ca să nu se bage de seamă șiretlicul meu, une ori mă prefac că mut un scann de la un loc la altul, alte ori netezesc macăturile pe pat, umplu ciubuce, sau pun apă proaspătă în *caramfile*. În timpul acesta boierii vorbesc și verzi și uscate, fără să le treacă prin minte căi ascult; eū însă le bag toate la cap și mă folosesc de dânsese la timp.“

— „Ei bine cu stăpănu-têu faci precum zici, dar cu cucoana lui?“

— „Mult mai bine: m'am împrietenit cu fata din casă și'mi spune toate tainele stăpâne-si.“

— „Bună și aceasta; dar ia spune, cum afli tainele celor l'alte case boierești? aci să te vedem!“

— Mă duc în toate zilele la pivnița de la Slătari, unde găsesc pe toți feciorii de la casele boierești; aduc numai de cât o *arămeasă*¹⁾ de vin *chihlibariu*, și dau câte un *ichilic*²⁾ la toți frații, apoi încep *havadișurile*; și știu cu toții că în adunările noastre nu se vorbește de cât de trebile altora. Eū fac ca filosoful: vorbesc puțin și ascult mult, adică imi fac capul *ceaslov* de *havadișuri*, fără ca alții să afle ceva de la mine.“

— „Ia spune acum de unde ști tu că o s'o pață Dumitrache?“

— „Ascultați: Astăzi m'am dus cu cocoul la Mitropolie și, după obiceiul meu, am intrat în cantalarie și am auzit cu urechile mele pe Logofotul Mitropolitului luând tacirul visitiului; ca mâine o să vedeți și pe nenea Dumitrache închis la Spăthărie și bătut la tâlpi.“

¹⁾ Arămeasă este măsura ocalei sau a jumătății de oca, făcută din tînieha sau din alt metal.

²⁾ Ichilic se numește măsura de 50 dramuri.

— „Pune-ți pofta'n cui, nene Tudorică, răspunse Dumitrache cu nepăsare. Mi-am luat eu măsurile mele, adaose el. Cum oî duce pe *ciocoaica* ³⁾ acasă, îmi strâng *catrafusele* (baga-jele) și o apuc la sănătoasa.“

— „Iar până atunci să bem vișorul care ai-l ai făgăduit, esclamară mai mulți dintre feciori, lingându-și buzele de pofta băturii.“

— „Da! da! să bem, de ce nu? zise Dumitrache trântind pe pat un *dodecar*.“

— „Iată băieții din partea mea, adăogă el; mai puneți și voi ceva, și să-î tragem o mâncare de cârnați și o bătură de vin, să ne ține urechile.“

— „Aferim Dumitrache, aferim! esclamară toți ciocoi de odată, apoi două dintre densii luând banii, se duseră să cumpre vin și cârnați.“

În fine aceste demoralizate slugi mâncară și beură cât-va timp, iar după ce se cam amestecă de vin începură a petrece pe socoteala stăpânilor lor.

— „Ce am auzit mă Gheorgehe că, stăpânule să ține cu soră-sa? Adevărat este mă, ori miuciu? —“

— „Foarte adevărat; ba încă îi toacă starea mai rău de cât o talaniță de cărciumă.“

— „Dar stăpânule-tău cum merge cu cărțile? zise Ioniță, îndreptându-se către feciorul Vornicului I*** F***.“

— „Rău nenisorule, rău de tot. A rămas serac lipit, n'are nici cu ce să plătească *imiclicul* ¹⁾ slugilor.“

— „Dar bine mă, ce a făcut atâta bănet ce-î a rămas de la tată-său? —“

— „A dat tot în cărți.“

— „Da stăpână-ta, măi Tomo, cum merge? —“

— „Eoarte bine: în lume se arată că este cea mai *evlavioasă* muiere, parcă ar fi o călugăriță; dar într'ascuns, joacă pe bietul cocon tentoroiul.“

— „Ai fugi d'aci, nu te crez.“

— „Crede ce-ți spuî eu; a prins'o alaltă-eri cu Hatmanul Cărăbuș.“

— „Ce spuî mă Tomo!... Ei, și cum a prins'o? —“

— „Coconul aflase de mult viclesugurile ei, și se prefăcea că nu știe nimic, ba încă a chemat pe Hatmanul Cărăbuș și-î a zis, să-î lase femeia în pace, căci la din împotrivă, îi va face una, de-î va pomeni cât va trăi.“

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE

A apărut:

Calendarul Ilustrat Bucureștian, pe 1889, în editura librăriei Ig. Haiman; conține toate materiile necesare unui bun calendar: prețurile de călătorie directă la principalele orașe din Europa, Repertoriul zilelor onomastice, familiile regente din toate statele, etc. Partea literară e de asemenea bogată în materii alese și variate, precum nuvele, znoave, istorioare, studii literare, biografii, cugetări, anecdote, sfaturi, mode, etc. Ilustrațiunile, într'un număr destul de mare, sunt executate cele mai multe în străinătate, e'o îngrijire deosebită.

Recomandăm cititorilor noștri acest calendar, ca fiind cel mai bun din câte au apărut în acest an. Abonaților „Revistei Literare“ le putem expedia chiar noi acest calendar, trimițându-ne în timbre postale suma de 1 leu 50 bani, plus timbrul portului.

Cântece Moldovenești este titlul unei colecțiuni de poezii populare, de d-șoara *Elena Didia Odorica Sevastos*. Acest volum, formând peste 340 pagini, conține aproape 450 cântece, împărțite pe capitole: *Părinții și fiu, De-ale dragostei, Codrul și Câmpul, Străinătate, Soarta, Cântec de chef, ostășești, Haiducești și Cântece bătrânești*. Prețul volumului este: 3 lei, și se poate procura de la autoare, în Iași.

La Revue des Journaux et des Livres, e te actualmente cea mai răspândită revistă, ce apare săptămânal la Paris. Publică în acest timp,—pe lângă cele mai frumoase materii literare,—două romane: *L'Immortel* de Alphonse Daudet; și *Manon Lescaut*, de L'Albé Prévost. Prețul abonamentului pe an este 14 lei în aur. Se poate abona direct la administrațiune: 13 rue Cujas, Paris; sau prin administrațiunea Revistei Literare.

La Grande Revue, Paris et S-t Petersbourg, devine din zi în zi una din cele mai afirmate reviste ale Franței. Scriitorii celebri care colaborează la deusa, îi fac o mare reputație. Numărul trecut, pe Octombrie, e presărat cu materii menite a seduce până și pe cititorii ce-î mai greoi. E destul să-și procure cineva un număr specimen de la librăria Haiman, și sun-

³⁾ Boierii numesc pe slugi ciocoi, iar slugile dau acest epitet boierilor.

¹⁾ Porțiia de pâine și mâncare ce se dă slugilor pe fiecare zi.

tem siguri că se va grăbi să ia întreaga colecțiune a acestui an.

Manualul de Poetică Română, de d-nul G. Ionescu Gion,—aprobat de ministrul Instrucțiunii publice pentru clasele superioare de liceu și alte institute de cultură, este singura carte didactică ce se poate recomanda tinerimei pentru studiul peeticeii. Se poate procura de la librăria Socec din București, trimițându-i costul de 4 lei.

RECREAȚII

No. 5. Problemă

Să se găsească un număr de patru țifre, ast-fel ca, a) suma patratelor a primelor sale două țifre să fie egală cu suma patratelor celor două din urmă;—b) suma numărului format de primele două țifre și suma numărului format de cele două din urmă, să fie aceeași ca suma patratelor celor două din urmă. Cu alte cuvinte, dacă am presupune că acest număr este 4523, va trebui ca: 4^2+5^2 și 2^2+3^2 și $45+23$ să dea câte treile acelaș număr.

No. 6. Cuvânt Birombic.

J
C . . . . R
J L
C C
R . . . C
L
G
M . . . D
G . . . . Z
D . . . . R
Z . . . R
N

A se înlocui punctele cu literile ce trebuie să formeze Cuvântul Birombic.

Dintre deslegătorii ambelor acestor două probleme, care va eși la sorți, va primi ca premiu: Un abonament la «Revista Literară» pe un an, o colecție întreagă a »Revistei Literare», pe 1886 și 3 volume poezii.

Deslegările se primesc cel mult până Joi.

Deslegările din No. 19.

No. 3. Problemă.

$$\begin{array}{l} 2+7+11 = \dots = 20 \\ 2^2+7^2+11^2 = 4+49+121 = 174 \\ 2^3+7^3+11^3 = 8+343+1331 = 1682 \end{array} \quad \left. \vphantom{\begin{array}{l} 2+7+11 \\ 2^2+7^2+11^2 \\ 2^3+7^3+11^3 \end{array}} \right\} 1876.$$

No. 4. Cuvântul rombic :

R
C O T
C O M U N
R O M Ă N I A
T U N E L
N I L
A

Din 217 deslegători, au trimis ambele soluțiuni adevărate d-niș: Leon Douciu,—G. Constantin,—N. Negulescu,—Oscar D. Alpern,—Toma Demetrescu,—Th. Seimeanu,—D. Goleșcu,—N. A. Alexandrini,—Vasile Popescu,—Ioan Demetrescu,—George Ranete,—Wurfel Anton,—A. Israilovici,—Alex. Vieriu,—D. Lebel,—S. S. Irimiescu,—Berman Netzler,—Dimitrie Vendel,—Z. S. Ghindă,—D-na Felicia Antipa,—D-rele Aretie Ionescu,—Elena Ionescu,—Zoe Basarabescu.—d-nii Gheorghe Kolini,—I. Eisemberg,—Ioan Pălșeanu,—M. Léautay,—d-na Maria Ionescu,—d-ra Dorotea Ionescu,—d. P. N. Gavrilescu,—Gh. Broșteanu,—S. h-vartz L. Conrad.

PREMIUL a fost câștigat de d. Leon Douciu, student la facultatea de drept din București.

Recreator.

HOGG, Farmacist, strada Castiglione, 2

LA PARIS

SINGUR PROPRIETAR

HUILE DE HOGG

OLEI DE FICAT DE MORUN NATURAL

De o eficacitate sigură, constatată prin o experiență de mai bine de 20 de ani, ontra *maladiilor de piept, Phtisia, Bronchite, Guturaie, Tuse tenace, Afecțiuni scrofuloase, Tumori glandulare, Maladii de peie, Dartre, Pole Albe, Slăbiciunea generală, etc.* și pentru a întări copiii slabi și delicați, este dulce și lesne de luat.

A se feri de oleinrile comune și mai ales de acelea a căror compozițiun, *imaginată de speculațiune* pentru a înlocui oleiul natural sub pretext de a'i da o eficacitate mai mare și un gust mai plăcut; ele nu fae de cât a irita și a obosi în zadar stomacul, ba chiar pot fi și periculoase câte o dată.

Pentru a fi sigur de a avea *adeveratul olei de ficat de morun natural și pur*, a'și procura **Oleul lui Hogg**, care nu se vinde de cât în *Acóne triangulare* (model depus).— *A exige numele lui Hogg*, precum și atestațiunea d-lui *Lesieur*, șeful lucrărilor chimice ale facultăței de medicină din Paris, care se găsește pe eticheta fie-cărui *flacon triangular*

Deposite în principalele **Drogherii și Farmacii.**

